

Europeiska
kommissionen

Principer för hållbara råvaror i EU

Rättsligt meddelande: De åsikter som uttrycks och den information som ingår i denna rapport återspeglar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens hållning och är inte på något sätt bindande för institutionen. Varken Europeiska kommissionen eller någon person som agerar på kommissionens vägnar är ansvarig för hur denna publikation används.

Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2021

© Europeiska unionen, 2021

Vidareutnyttjande tillåtet med angivande av källan.

Policyn för vidareutnyttjande av kommissionens handlingar regleras genom beslut 2011/833/EU (EUT L 330, 14.12.2011, s. 39).

För vidareutnyttjande eller kopiering av fotografier eller annat material som inte omfattas av upphovsrätt måste tillstånd begäras direkt från upphovsrättsinnehavaren.

Omslagsbild: © Europeiska unionen

Illustration, sidan 4, © Europeiska unionen

Symboler, sidan 6, 7, 8, © Flaticon

Symboler, sidan 6, 7, 8, © Mål för hållbar utveckling, Förenta nationerna

Print ISBN 978-92-76-42183-2 doi:10.2873/642138 ET-01-21-319-SV-C

PDF ISBN 978-92-76-42158-0 doi:10.2873/277788 ET-01-21-319-SV-N

Bakgrund

År 2019 offentliggjorde Europeiska kommissionen den europeiska gröna given¹, vars syfte är att skapa en hållbar ekonomi i EU. Detta är kärnan i EU:s miljö-, klimat- och industripolitik. I den gröna given fastställs klimatneutralitetsmålet för 2050, nollföroreningar, och högre mål för minskade koldioxidutsläpp, 55 procent fram till 2030. För att uppnå målen i den gröna given krävs **tillgång till hållbara råvaror**, särskilt råvaror av avgörande betydelse som är nödvändiga för ren teknik, digitala tillämpningar, rymdtillämpningar och försvarstillsämpningar, genom diversifiering av tillgången från både primära och sekundära källor.

Arbetsgruppen för råvaruförsörjning² (med medlemsstater, regionala myndigheter, branschorganisationer, det civila samhället, arbetsmarknadens parter och forskningsorganisationer) och Europeiska kommissionen har tagit fram och enats om en rad frivilliga, icke-obligatoriska **principer för hållbara råvaror i EU**.

Dessa principer kommer att bidra till en **integrerad strategi för hållbar utvinnning och bearbetning av råvaror i EU** när det gäller **sociala resultat, miljöprestanda och ekonomiska resultat**.

Under 2020 och 2021 antog Europeiska kommissionen en rad råvarurelaterade initiativ förankrade i den europeiska gröna given:

- **2020 års industristrategi för EU³** och **2021 års uppdatering av industristrategin⁴**, som leder den dubbla omställningen till klimatneutralitet och digitalt ledarskap och

ökar industrins konkurrenskraft och strategiska oberoende i en tid av ökad global konkurrens.

- **2020 års handlingsplan för den cirkulära ekonomin⁵**, med förslag för ökad cirkularitet och bevarande av råvaror i EU:s ekonomi, däribland ett nytt regelverk för batterier.
- **2020 års meddelande Resiliens för råvaror av avgörande betydelse:** Att staka ut vägen mot ökad trygghet och hållbarhet⁶. Detta meddelande, som bygger på EU:s råvaruinitiativ⁷, innehåller en uppdaterad förteckning över råvaror som är av avgörande betydelse för EU och ett förslag till åtgärdsplan för råvaror av avgörande betydelse för ökad resiliens i EU:s leveranskedjor genom en tryggad och hållbar försörjning av dessa råvaror.
- **Förslag till förordning om batterier⁸ och förbrukade batterier**, som säkerställer en konkurrenskraftig, hållbar och cirkulär batterivärdekedja i EU. Förslaget omfattar bestämmelser om effektivare materialåtervinningsförfaranden och resursåtervinning, vilket integrerar cirkulariteten och stärker marknaderna för sekundära råvaror.

Ett huvudsyfte med åtgärdsplanen för råvaror av avgörande betydelse är att främja en hållbar och ansvarsfull inhemsk anskaffning och bearbetning av råvaror i EU, där allmänhetens acceptans är en viktig aspekt. Principerna för hållbara råvaror i EU främjar detta mål. De har utformats för att återspeglar den praxis som följs i EU och som även bör tillämpas av nya marknadsaktörer.

Vilket är syftet och tillämpningsområdet?

Syftet med principerna för hållbara råvaror i EU är att **skapa samsyn kring utvinningen (från prospektering till fasen efter stängning) och bearbetningen av hållbara råvaror i EU bland medlemsstaterna och fastställa den allmänna riktningen mot målen för hållbar utveckling**. Detta kommer att leda till en europeisk samsyn på hållbarhetsprinciper som kan bidra till att nya certifierings- och märkningssystem blir samstämmiga och att befintliga metoder, regler och standarder erkänns.

Principerna bör göra det möjligt att bättre kommunicera med allmänheten om de förhållanden under vilka utvinning och bearbetning av hållbara råvaror äger rum i EU och öka allmänhetens acceptans för denna verksamhet.

Principerna kommer att bygga på EU:s befintliga hållbarhetslagstiftning⁹ och internationella initiativ för utvinning och bearbetning av hållbara råvaror¹⁰. Principerna medför inga skyldigheter för medlemsstaterna eller industrin. Utarbetande av indikatorer och certifiering omfattas inte av denna åtgärd.

Tillämpningsområde

EU:s principer för hållbara råvaror gäller i EU för utvinningen och bearbetningen av råvaror som inte är energitillgångar och för hela mineralvärdekedjornas livscykel från prospektering till fasen efter stängning, samt för produktion av sekundära råvaror från utvinningsavfall såsom sten- eller bearbetningsavfall¹¹.

Utvinningsverksamhet omfattar utvinning från gruvor eller stenbrott, men även muddring av alluviala avlagringar, krossning av sten och utnyttjande av saltträsk. Utvinningen kan ske med hjälp av olika metoder, som underjordisk gruvdrift eller dagbrott, borrhning osv.

Utvinningsindustrin omfattar kompletterande verksamhet som syftar till att förbereda råvarorna för saluföring, t.ex. krossning, malning, rengöring, torkning, sorterings och anrikning av malmer. Detta arbete utförs ofta av de enheter som utvann resurser och/eller andra enheter i närheten.

Inledning

Principerna bygger på EU:s mål och värden enligt EU-fördraget:

- Främja fred, sina värden och medborgarnas välfärd.
- Erbjuda frihet, säkerhet och rättvisa utan inre gränser.
- Hållbar utveckling som bygger på välvägd ekonomisk tillväxt och på prisstabilitet, en mycket konkurrenskraftig marknadsekonomi med full sysselsättning, sociala framsteg och miljöskydd.
- Bekämpa social utestängning och diskriminering.
- Främja vetenskapliga och tekniska framsteg.
- Öka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen samt solidariteten mellan EU-länderna.
- Respektera sin rika kulturella och språkliga mångfald.
- Stödja en ekonomisk och monetär union som har euron som valuta.
- Människans värdighet är okräckbar. Den måste respekteras och skyddas och utgör den verkliga grunden för de grundläggande rättigheterna.
- Den fria rörligheten ger medborgarna rätt till fri rörlighet och bosättning inom unionen. Individuella friheter såsom respekt för privatlivet, tankefrihet, religionsfrihet, mötesfrihet samt yttrande- och informationsfrihet skyddas av EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.
- Demokrati. Unionens sätt att fungera bygger på representativ demokrati.
- Jämlikhet innebär att alla medborgare har lika rättigheter inför lagen. Princippet om jämställdhet mellan kvinnor och män ligger till grund för all europeisk politik och utgör grunden för den europeiska integrationen. Den gäller på alla områden.
- Rättsstaten. EU bygger på rättsstatsprincipen. Allt EU gör bygger på fördrag som EU-länderna frivilligt och demokratiskt har enats om. Lag och rätt upprätthålls av ett oberoende rättsväsende. EU-länderna har gett Europeiska unionens domstol behörighet i sista instans, vilket innebär att dess domar måste respekteras av alla.
- De mänskliga rättigheterna skyddas av EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Dessa omfattar rätten att inte diskrimineras på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning, rätten till skydd av personuppgifter och/eller rätten till rättslig prövning.

Råvaror

Begreppet råvaror i detta sammanhang bygger på definitionen i direktivet om utvinningsavfall¹²:

mineraltillgångar eller mineral: naturligt förekommande fyndigheter i jordskorpan av ett organiskt eller oorganiskt ämne som malm, industrimineral och konstruktionsmineral, men med undantag för råvaror som är energitillgångar och vatten.

Principer för hållbara råvaror i EU

Sociala principer

Mänskliga rättigheter, samarbete med intressegrupper, sysselsättning, hälsa och säkerhet

1 Utvinningen och bearbetningen av hållbara råvaror främjar mänskliga rättigheter, samhället och sund styrning¹³ genom

a. respekt för mänskliga rättigheter, kulturer, seder och värden bland människor, inbegripet ursprungsbefolningar, som påverkas av utvinningen och bearbetningen,

b. en konstruktiv och aktiv dialog med berörda samhällen och arbetstagare, inbegripet ursprungsbefolningar, för att främja den sociala, ekonomiska och institutionella utvecklingen i dessa samhällen; dialogen ska vara ändamålsenlig och öppen och fullgöra rapporteringsöverenskommelser med berörda parter,

c. ett åtagande att se till att trygga levnadsvillkor i berörda samhällen, inbegripet ursprungsbefolningars samhällen, inte äventyras av osäker utvinning och bearbetning.

2 Utvinningen och bearbetningen av hållbara råvaror främjar anständiga arbetsvillkor för arbetstagarna¹⁴ genom att

a. förbättra arbetstagarnas hälsa och säkerhet med åtagandet att minska antalet olyckor till noll,

b. kontinuerligt förbättra arbetstagarnas kompetens och skapa och upprätthålla en stabil arbetsplats av god kvalitet,

c. respektera arbetstagarnas rättigheter i enlighet med Internationella arbetsorganisationens grundläggande konventioner.

Ekonomiska principer och styrningsprinciper

Företagsintegritet, öppenhet och större ekonomiskt bidrag

3

Utvinnningen och bearbetningen av hållbara råvaror är förenlig med alla lagar och andra författningsar i EU, däribland EU-fördragen.

4

Utvinnningen och bearbetningen av hållbara råvaror är ett viktigt inslag i hållbara värdekedjor med strategisk betydelse för den ekonomiska tillväxten och hållbarheten i EU:s ekonomi och samhälle¹⁵, däribland omställningen till klimatneutralitet och en digital ekonomi, samtidigt som principen om att inte orsaka betydande skada respekteras i enlighet med den europeiska gröna given, genom att

a. bidra till ekonomisk tillväxt och socioekonomiska framsteg i samhällen, inbegripet ursprungsbefolningars samhällen, som är förknippade med eller påverkas av utvinnningen och bearbetningen¹⁶,

b. säkerställa långsiktig hållbarhet och ekonomisk bärkraft för att utveckla och tillgodose det moderna samhällets behov av mineraler och metaller,

c. främja innovation¹⁷ och stimulera användningen av digital teknik för säkrare, renare och kostnads-effektiva produktionsprocesser,

d. genomföra den cirkulära ekonomin och resurseffektivitetsdrivna mineralbaserade teknikvärdekedjor för att främja återvinning av avfall och möjliggöra energiomställning och elektrifiering.

5

Utvinnningen och bearbetningen av hållbara råvaror präglas av sund ekonomisk förvaltning¹⁸ genom

a. ansvarig förvaltning i alla finansiella frågor och för verksamhetens miljömässiga och sociala aspekter,

b. integrering av hållbarhet i strategierna för företagsstyrning och förvaltningssystem som bygger på företagens sociala ansvar, inbegripet riskhantering och respekt för rättsstatsprincipen,

c. starka system för öppenhet, bl.a. när det gäller icke-finansiell rapportering till investerare och allmänheten,

d. förenlighet med etisk företagspraxis som upp-rätthåller den högsta företagsintegriteten i all verksamhet och sunda styrningssystem i enlighet med europeisk och nationell lagstiftning och tillämpliga internationellt godtagna riktlinjer¹⁹.

Miljöprinciper

Miljöledning och begränsning av påverkan

6

Utvinnningen och bearbetningen av hållbara råvaror präglas av sund miljöledningspraxis. Denna säkerställs genom²⁰

- a. sund vetenskaps- och kunskapsbaserad miljöledning som är tekniskt och ekonomiskt genomförbar i linje med den befintliga rättsliga ramen och den europeiska gröna given; verksamhetens huvudsakliga negativa effekter på miljön (t.ex. vatten, luft eller jord) samt de skador som uppstår kommer att övervakas, utvärderas och minimeras på lämpligt sätt,
- b. miljöskydds- och begränsningsåtgärder under hela den tid som utvinnningen och bearbetningen varar, från prospektering till fasen efter stängning,
- c. tillämpning av bästa tillgängliga teknik för hantering av utvinningsavfall, i linje med direktivet om utvinningsavfall och referensdokumentet för hantering av avfall från utvinningsindustrin,
- d. bevarande av den biologiska mångfalden i enlighet med gällande EU-lagstiftning, den europeiska gröna given och strategin för biologisk mångfald, varvid eventuella negativa effekter på den biologiska mångfalden²¹ minimeras och detta kompenseras genom integrerade strategier när så föreskrivs enligt lag, samt anpassning av utvinnings- och bearbetningsverksamhet i Natura 2000-områden²².

7

Utvinnningen och bearbetningen av hållbara råvaror förbättrar och främjar effektiv energianvändning och stöder åtgärder för begränsning av och anpassning till klimatförändringarna²³ genom att

- a. effektivisera energianvändningen och främja användning av förnybara energikällor för att minimera växthusgasutsläppen; utsläppen av koldioxidekvivalenter mäts och/eller uppskattas och rapporteras i enlighet med godtagna rapporteringsstandarder som fastställs i EU-lagstiftning och nationell/regional lagstiftning,
- b. stödja eller anpassa sig till de globala klimatavtalens mål genom vetenskapligt baserade mål för minskning av utsläppen av koldioxidekvivalenter samt främja användningen av tillgängliga förnybara energikällor,
- c. bedöma verksamhetens sårbarhet för klimatförändringar, förbättra verksamhetens resiliens mot klimatförändringar genom lämpliga anpassningsåtgärder och bidra till resiliensen hos närliggande samhällen, inbegripet ursprungsbefolkningsars samhällen, mot klimatförändringarnas effekter.

8

Utvinnningen och bearbetningen av hållbara råvaror omfattar materialhushållning och bidrar när så är möjligt till EU:s cirkulära ekonomi²⁴ inom dess ansvarsområde²⁵ genom att

- a. underlätta och stimulera främjandet av säker användning, återvinning och bortskaffande av produkter genom en förståelse av materialanvändningen eller materialhushållningen inom temaområden,
- b. främja materialhushållning inom gruvdrift och bearbetning, inbegripet ekonomisk utvinnning av biprodukter och återvinning av råvaror från gruvdrift och bearbetningsavfall samt andra sekundära resurser.

ANNEX

EU principles for sustainable raw materials, links to relevant EU legislation

ANNEX

EU principles for sustainable raw materials, links to relevant EU legislation

EU principles for sustainable raw materials, Social/Economic- and Governance/Environmental	
Social principles – 1-2: Human rights, engagement with communities of interest, employment, health and safety	
<ol style="list-style-type: none">1. Sustainable raw materials extraction and processing support human rights, communities and sound governance through:<ol style="list-style-type: none">a. respect for human rights, cultures, customs and values of people, including indigenous populations, affected by extraction and processing activities;b. a constructive and active dialogue with communities and workers concerned, including those of indigenous people, to advance the social, economic and institutional development of those communities. The dialogue shall be effective and transparent and deliver on reporting arrangements with concerned stakeholders;c. commitment to ensure safe living conditions in communities concerned, including of indigenous people, are not jeopardised by unsafe extraction and processing operations.2. Sustainable raw materials extraction and processing support Decent Work for the workforce through:<ol style="list-style-type: none">a. improving the worker's health and safety with the commitment of achieving a zero accidents target;b. continuously improving the skills of the workers, creating and maintaining a stable and quality workplace;c. respect for worker's rights in line with the International Labour Organization Fundamental Conventions	
EU legislation	EU legislation - scope
Directive 2003/35/EC of the European Parliament and of the Council of 26 May 2003 providing for public participation in respect of the drawing up of certain plans and programmes relating to the environment and amending with regard to public participation and access to justice Council Directives 85/337/EEC and 95/61/EC - Statement by the Commission.	This Directive provides amendments of Directive 85/337/EEC (Assessment of the effects of certain public and private projects on the environment) and Directive 95/61/EC (IPPC Directive) in order to be fully harmonized with the Aarhus Convention. It focuses on the options of public participation in respect to certain plans and projects relating to the environment.
Directive 2003/4/EC of the European Parliament and of the Council of 28 January 2003 on public access to environmental information and repealing Council Directive 90/313/EEC.	The Directive fully adapts national laws to the 1998 Aarhus Convention on access to information. It guarantees the public access to environmental information held by, or for, public authorities, both upon request and through active dissemination. It sets out the basic terms, conditions and practical arrangements where access upon request may be exercised.

EU legislation	EU legislation - scope
Directive 2004/107/EC of the European Parliament and of the Council of 15 December 2004 relating to arsenic, cadmium, mercury, nickel and polycyclic aromatic hydrocarbons in ambient air.	Target value for arsenic, cadmium, mercury, nickel and polycyclic aromatic hydrocarbons in ambient air Exclusions from scope: none. The Directive may be relevant at permitting of extraction and post-extraction phases of sulphidic ore mining sites.
Directive 2008/50/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on ambient air quality and cleaner air for Europe.	In scope: improve air quality in MSs. The Directive is primarily relevant to extraction phase which may have pollution effect on the ambient air.
Regulation (EU) No 540/2014 of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on the sound level of motor vehicles and of replacement silencing systems.	The Regulation may be highly relevant for environmental permitting at the extraction phase.
Directive 2002/49/EC of the European Parliament and of the Council of 25 June 2002 relating to the assessment and management of environmental noise.	Environmental noise to which humans are exposed in particular in built-up areas, in public parks or other quiet areas in an agglomeration, in quiet areas in open country, near schools, hospitals and other noise sensitive buildings and areas. The Directive may be applicable at all three permitting phases (exploration/extraction/post-extraction), especially for permitting of extraction.
Directive 2000/14/EC of the European Parliament and of the Council of 8 May 2000 on the approximation of the laws of the Member States relating to the noise emission in the environment by equipment for use outdoors. This framework Directive harmonises the 9 existing legal instruments on noise emissions for each type of construction plant and equipment.	Can be relevant in all three phases of permitting, as many of the equipment listed in Arts. 12 and 13 are used by the NEEI. All these equipments must include the CE mark visibly.
Commission Directive (EU) 2015/996 of 19 May 2015 establishing common noise assessment methods according to Directive 2002/49/EC of the European Parliament and of the Council.	The Directive has to be applied for noise assessment methods as part of the EIA procedure.
Responsible Minerals Regulation. Regulation (EU) 2017/821.	Establishes a Union system for supply chain due diligence to stem the trade in tin, tantalum and tungsten, their ores, and gold. This Regulation is designed to provide transparency and certainty as regards the supply practices of Union importers, and of smelters and refiners sourcing from conflict-affected and high-risk areas.
Council Directive 92/104/EEC of 3 December 1992 on the minimum requirements for improving the safety and health protection of workers in surface and underground mineral-extracting industries	The Directive covers surface and underground mineral-extracting industries, including prospecting, and the preparation of extracted materials for sale. It does not cover the subsequent processing of the materials extracted.

EU legislation	EU legislation - scope			
<p>Council Directive 92/91/EEC of 3 November 1992 concerning the minimum requirements for improving the safety and health protection of workers in the mineral-extracting industries through drilling</p> <p>The European Framework Directive on Safety and Health at Work 89/391/EEC. It includes measures to encourage improvements in the safety and health of workers at work. It guarantees minimum safety and health requirements throughout Europe while Member States are allowed to maintain or establish more stringent measures. Items a)-g) below related acts:</p>	<p>The objective of this Directive is to improve the safety and health conditions of workers in the extractive industries concerned with exploration for and extraction of minerals by means of boreholes (onshore and offshore).</p> <p>This Directive shall apply to all sectors of activity, both public and private.</p>	<p>a) Directive 2009/104/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 concerning the minimum safety and health requirements for the use of work equipment by workers at work.</p> <p>b) Council Directive 89/656/EEC of 30 November 1989 on the minimum health and safety requirements for the use by workers of personal protective equipment at the workplace.</p>	<p>This Directive lays down minimum requirements for personal protective equipment used by workers at work.</p> <p>The provisions of Directive 89/391/EEC are fully applicable to the whole scope, without prejudice to more restrictive and/or specific provisions contained in this Directive. Occupational health and safety protection measures comprise a compulsory part of the Technical operation plan (TOP).</p>	<p>c) Directive 2003/10/EC of the European Parliament and of the Council of 6 February 2003 on the minimum health and safety requirements regarding the exposure of workers to the risks arising from physical agents (noise)</p> <p>d) Directive 2002/44/EC of the European Parliament and of the Council of 25 June 2002 on the minimum health and safety requirements regarding the exposure of workers to the risks arising from physical agents (vibration)</p> <p>e) Council Directive 92/58/EEC of 24 June 1992 on the minimum requirements for the provision of safety and/or health signs at work.</p>
				<p>This Directive lays down minimum requirements for the provision of safety and/or health signs at work.</p> <p>The provisions of Directive 89/391/EEC shall apply in full to the whole area, without prejudice to more stringent and/or specific provisions in this Directive.</p> <p>Not directly relevant for permitting (exploration/extraction/post-extraction), however occupational health and safety protection measures comprise a compulsory part of the Technical operation plan (TOP).</p>

EU legislation	EU legislation - scope		
f) Council Directive 98/24/EC of 7 April 1998 on the protection of the health and safety of workers from the risks related to chemical agents at work (fourteenth individual Directive within the meaning of Art. 16(1) of Directive 89/391/EEC)	<p>The requirements of this Directive apply where hazardous chemical agents are present or may be present at the workplace. It lays down particular minimum requirements, including limit values. Occupational health protection measures comprise a compulsory part of the Technical operation plan (TOP).</p> <p>To prevent the exposure of workers to health risks from certain chemical agents and/or certain activities involving chemical agents, the production, manufacture or use at work of the chemical agents and the activities set out in Annex III shall be prohibited to the extent specified therein.</p>	<p>This Directive has as its aim the protection of workers against risks to their health and safety, including the prevention of such risks, arising or likely to arise from exposure to carcinogens or mutagens at work.</p> <p>It lays down particular minimum requirements in this area, including limit values.</p>	<p>Regulation (EC) No 1272/2008 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on classification, labelling and packaging of substances and mixtures, amending and repealing Directives 67/548/EEC and 1999/45/EC, and amending Regulation (EC) No 1907/2006.</p>
g) Directive 2004/37/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the protection of workers from the risks related to exposure to carcinogens or mutagens at work (Sixth individual Directive within the meaning of Art. 16(1) of Council Directive 89/391/EEC)			
Regulation (EC) No 1272/2008 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on classification, labelling and packaging of substances and mixtures, amending and repealing Directives 67/548/EEC and 1999/45/EC, and amending Regulation (EC) No 1907/2006			<p>Council Directive 2013/59/Euratom of 5 December 2013 laying down basic safety standards for protection against the dangers arising from exposure to ionising radiation.</p> <p>This Directive establishes uniform basic safety standards for the protection of the health of individual's subject to occupational, medical and public exposures against the dangers arising from ionising radiation.</p> <p>It applies to any planned, existing or emergency exposure situation which involves a risk from exposure to ionising radiation which cannot be disregarded from a radiation protection point of view or with regard to the environment in view of long-term human health protection. The Directive may be relevant concerning health and safety instructions for exploration technical operation plans (TOP), using certain geophysical methods.</p> <p>As far as mining of uranium and thorium ores do not fall under the non-energy extractive industry activities, provisions of the Directive concerning extraction and processing of these ores as well as post-extraction treatment of radioactive waste are not in scope.</p> <p>At several ore mining regions (in granitic massives or tertiary volcanic ranges) elevated radon concentration may appear in workplaces, where provisions of Art. 54 may apply.</p>

EU legislation	EU legislation - scope
Directive 97/23/EC of the European Parliament and of the Council of 29 May 1997 on the approximation of the laws of the Member States concerning pressure equipment.	
Directive 2006/42/EC of the European Parliament and of the Council of 17 May 2006 on machinery, and amending Directive 95/16/EC (recast).	
Directive 90/269/EEC Manual Handling of Loads	
Directive 90/270/EEC Display Screen Equipment	
Directive 2004/40/EC Electromagnetic Fields	
Directive 2006/25/EC Artificial Optical Radiation	
Directive 2000/54/EC Biological Agents	
Directive 92/57/EEC Temporary or mobile construction sites	
Directive 91/383/EEC 42 Temporary workers	
Directive 2003/88/EC concerning certain aspects of the organisation of working time	
Directive 94/33/EC Young people at work	
Voluntary EU Multisectoral Social Dialogue Agreement NEPSI (European Network on Silica), OJ C 279 on 17.11.2006.	
It is to be noted, that although this is not a legislative act, this voluntary Agreement is worth to be mentioned here.	
Since 2006, the Social Dialogue "Agreement on Workers' Health Protection Through the Good Handling and Use of Crystalline Silica and Products Containing it" aims to protect the health of employees occupationally exposed to respirable crystalline silica in 18 industry sectors minimising such exposure by applying good practices, and increasing the knowledge and awareness about potential health effects of respirable crystalline silica as well as about good practices.	

EU principles for sustainable raw materials, Social/Economic- and Governance/Environmental

Economic - and governance principles – 3-5: Business integrity, transparency and wider economic contribution

3. Sustainable raw materials extraction and processing comply with all laws and regulations in the EU, including EU legislation as laid down in the EU Treaties.
4. Sustainable raw materials extraction and processing constitute an essential building block for sustainable value chains that have a strategic importance for economic growth and the sustainability of Europe's economy and society including the transition to climate neutrality and a digital economy while complying with the principle of do no significant harm as stated in the European Green Deal in that they:
 - a. contribute to the economic growth and the socio-economic advancement of communities, including indigenous people, associated with or affected by extraction and processing operations ;
 - b. are carried out to ensure long-term sustainability and economic viability to develop and meet the needs of modern society for minerals and metals;
 - c. facilitate innovation and encourage the uptake of digital technologies for safer, cleaner and cost-effective production processes.
 - d. implement circular economy and resource efficiency driven mineral-based technology value chains to promote waste recovery, and enable energy transition and electrification.
5. Sustainable raw materials extraction and processing apply sound financial management in the following ways:
 - a. by applying a properly accountable management with respect to all financial matters and the environmental and social aspects of the operations;
 - b. by integrating sustainability in the corporate governance strategies and management systems building on corporate social responsibility including risk management and respect for the rule of law;
 - c. by applying robust systems of transparency including in the non-financial reporting matrix to investors and the public;
 - d. by adhering to ethical corporate practices maintaining the highest business integrity in all operations and to sound systems of governance as laid down in EU and national legislation and relevant internationally accepted guidance.

EU legislation	EU legislation - scope			
Accounting Directive. Directive 2013/34/EU. On the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC Text with EEA relevance	<p>This Directive is a general instrument for economic activities in the EU, regulating the accounting rules (e.g. general financial reporting principles, general provisions concerning the balance sheet) of annual financial statements for different types of companies.</p> <p>Promote the application of corporate governance codes by requiring that listed companies refer in their corporate governance statement to a code and disclose whether they comply with it and if not, they provide an explanation. Corporate governance codes therefore remain largely voluntary.</p>	<p>Some key corporate governance aspects have been harmonised at EU level through directives. The Shareholders' Rights Directives grant a number of procedural shareholder rights and promote long-term shareholder engagement, facilitate voting and regulates remuneration.</p>	<p>The Transparency Directive sets up the requirements in relation to the disclosure of periodic and ongoing information about issuers whose securities are already admitted to trading on a regulated market situated or operating within a MS.</p> <p>Transparency Directive: Directive 2013/50/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2013 amending Directive 2004/109/EC of the European Parliament and of the Council on the harmonisation of transparency requirements in relation to information about issuers whose securities are admitted to trading on a regulated market, Directive 2003/71/EC of the European Parliament and of the Council on the prospectus to be published when securities are offered to the public or admitted to trading and Commission Directive 2007/14/EC laying down detailed rules for the implementation of certain provisions of Directive 2004/109/EC Text with EEA relevance.</p>	<p>Provides for common rules for takeover bids, in particular as regards the protection of minority shareholders in cases when control of a company changes hands.</p>
Takeover Bids Directive Directive 2004/25/EC, amended by Regulation (EC) 219/2009 and Directive 2014/59/EU.	Non-Financial Reporting Directive. Directive 2014/95/EU. Currently under review.			<p>New reporting requirements on sustainability related matters for certain large companies having more than 500 employees. These have to disclose environmental, social and human rights, corruption and bribery related information (risk, policies, the outcome of those policies, key performance indicators and impacts).</p>

EU legislation	EU legislation - scope
Taxonomy Regulation. Regulation (EU) 2020/852.	<p>Establishes the framework for the EU taxonomy by setting out four overarching conditions that an economic activity has to meet in order to qualify as environmentally sustainable.</p> <p>The Taxonomy Regulation establishes six environmental objectives</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Climate change mitigation 2. Climate change adaptation 3. The sustainable use and protection of water and marine resources 4. The transition to a circular economy 5. Pollution prevention and control 6. The protection and restoration of biodiversity and ecosystems <p>European Commission to establish a classification of environmentally sustainable economic activities by defining technical screening criteria for each environmental objective with the aim of scaling up sustainable investments and combatting greenwashing of 'sustainable' financial products.</p>

EU principles for sustainable raw materials, Social/Economic- and Governance/Environmental

Environmental principles – 6-8: Environmental management and impact mitigation

6. Sustainable raw materials extraction and processing apply sound environmental management practices. It is ensured by:
 - a. applying sound science- and knowledge-based environmental management of technical and economic feasibility, which is in alignment with the current legal framework in place and the European Green Deal; the main negative impacts of the operations on the environment (e.g. water, air, soil) as well as resulting damages will be adequately monitored, assessed and minimised;
 - b. environmental protection and mitigation measures being applied throughout the life of an extraction and processing operation, from exploration to post closure;
 - c. applying the best available techniques on extractive waste management, in line with the Extractive Waste Directive and the Reference Document for the Management of Waste from Extractive Industries (MWEI) BREF in place;
 - d. applying, in line with current EU legislation and the European Green Deal and Biodiversity Strategy, the conservation of biodiversity, and any negative impact on biodiversity is minimised and where legally stipulated compensated through implementation of integrated approaches as well as reconciliation of extractive and processing activities in Natura 2000 sites.
7. Sustainable raw materials extraction and processing improve and promote efficient energy use, support climate change mitigation and adaptation measures through:
 - a. improving the efficiency of energy use and promoting the use of renewable energy sources in order to minimise greenhouse gas emissions. The CO2 equivalent emissions are measured and/or estimated and reported in line with accepted reporting standards laid down in EU and national/regional legislation
 - b. supporting or alignment with the objectives of global climate agreements through science-based targets for the reduction or mitigation of CO2 equivalent emissions and promoting the use of available renewable energy sources;
 - c. assessing the vulnerability of operations to climate change, improving resilience of operations to climate change through suitable adaptation measures and contributing to the resilience of nearby communities, including indigenous people, in the face of climate change effects.
8. Sustainable raw materials extraction and processing includes materials stewardship and contributes to the EU's circular economy where possible and within its responsibilities through:
 - a. facilitating and encouraging the promotion of safe use, recycling and disposal of products through an understanding of their material use or material stewardship in thematic areas.
 - b. promoting material stewardship in mining and processing, including economic extraction of by-products and the recovery of raw materials from mining and processing waste as well as other secondary resources.

EU legislation	EU legislation - scope
Directive 2006/21/EC of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the management of waste from extractive industries and amending Directive 2004/35/EC Extractive Waste Directive. Associated legislation below a) - e).	Management of waste resulting from the prospecting, extraction, treatment and storage of mineral resources and the working of quarries ("extractive waste").
a) 2009/335/EC: Commission Decision of 20 April 2009 on technical guidelines for the establishment of the financial guarantee in accordance with Directive 2006/21/EC.	
b) 2009/337/EC: Commission Decision of 20 April 2009 on the definition of the criteria for the classification of waste facilities in accordance with Annex III of Directive 2006/21/EC.	
c) 2009/358/EC: Commission Decision of 29 April 2009 on the harmonisation, the regular transmission of the information and the questionnaire referred to in Art. 22(1)(a) and 18 of Directive 2006/21/EC.	
d) 2009/359/EC: Commission Decision of 30 April 2009 completing the definition of inert waste in implementation of Art. 22(1)(f) of Directive 2006/21/EC.	
e) 2009/360/EC: Commission Decision of 30 April 2009 completing the technical requirements for waste characterisation laid down by Directive 2006/21/EC.	
2009/335/EC: Commission Decision of 20 April 2009 on technical guidelines for the establishment of the financial guarantee in accordance with Directive 2006/21/EC of the European Parliament and of the Council concerning the management of waste from extractive industries (notified under document number C(2009) 2798) [Also under Extractive waste management above].	Scope as in Directive 2006/21/EC
Directive 2012/18/EU of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on the control of major-accident hazards involving dangerous substances, amending and subsequently repealing Council Directive 96/82/EC (Seveso III Directive, Chapters: 15.10.20.50).	The scope of the Directive covers the establishments, including salt cavities and disused mines and chemical and thermal processing operations and storage related to those operations which involve dangerous substances, as well as operational tailings disposal facilities, including tailing ponds or dams, containing dangerous substances.

EU legislation	EU legislation - scope
Directive 2014/52/EU on amending Directive 2011/92/EU on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment. Environmental Impact Assessment Directive.	The Directive contains a legal requirement to carry out an environmental impact assessment (EIA) of public or private projects likely to have significant effects on the environment because of their nature, size or location, before they begin.
Directive 2001/42/EC of the European Parliament and of the Council of 27 June 2001 on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment. Directive for Strategic Environmental Assessment.	The Directive requires certain plans and programmes, which are likely to have significant effects on the environment, to be subject to an environmental assessment.
Regulation (EC) No 1221/2009 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the voluntary participation by organisations in a Community eco-management and audit scheme (EMAS), repealing Regulation (EC) No 761/2001 and Commission Decisions 2001/681/EC and 2006/193/EC.	This regulation is to set up market mechanisms to commit organisations to adopt pro-active approach on compliance of regulatory requirements regarding to the environment. The European Union eco-management and audit scheme (EMAS) is a voluntary scheme designed to promote continuous improvements of the environmental performance and compliance with all relevant regulatory requirements regarding the environment.
Directive 2004/35/EC of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 on environmental liability with regard to the prevention and remedying of environmental damage. Environmental Liability Directive.	The Directive establishes a framework for environmental liability based on the polluter pays principle, with a view to preventing and remedying environmental damage.
Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 concerning the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH), establishing a European Chemicals Agency, amending Directive 1999/45/EC and repealing Council Regulation (EEC) No 793/93 and Commission Regulation (EC) No 1488/94 as well as Council Directive 76/769/EEC and Commission Directives 91/155/EEC, 93/67/EEC, 93/105/EC and 2000/21/EC.	The REACH (registration, evaluation, authorisation and restriction of chemicals) regulation provides a comprehensive legislative framework for chemicals manufacture and use in Europe. The legislation covers the following industrial activities: energy, metal production and processing, minerals, chemicals, waste management and other sectors such as pulp and paper production, slaughterhouses and the intensive rearing of poultry and pigs. All installations covered by the Directive must prevent and reduce pollution by applying the best available techniques (BATs), efficient energy use, waste prevention and management and measures to prevent accidents and limit their consequences.
Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 on industrial emissions (integrated pollution prevention and control) Text with EEA relevance.	

EU legislation	EU legislation - scope
COM(2020) 80 final. Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing the framework for achieving climate neutrality and amending Regulation (EU) 2018/1999 (European Climate Law).	This Regulation establishes a framework for the irreversible and gradual reduction of greenhouse gas emissions and enhancement of removals by natural or other sinks in the Union. This Regulation sets out a binding objective of climate neutrality in the Union by 2050 in pursuit of the long-term temperature goal set out in Article 2 of the Paris Agreement, and provides a framework for achieving progress in pursuit of the global adaptation goal established in Article 7 of the Paris Agreement. This Regulation applies to anthropogenic emissions and removals by natural or other sinks of the greenhouse gases listed in Part 2 of Annex V to Regulation (EU) 2018/1999.
Commission Regulation (EU) No 601/2012 of 21 June 2012 on the monitoring and reporting of greenhouse gas emissions pursuant to Directive 2003/87/EC of the European Parliament and of the Council Text with EEA relevance.	Emission factors.
Directive 2009/147/EC of the European Parliament and the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds (codified version of Directive 79/409/EEC). Birds Directive.	The Directive seeks to conserve all species of naturally occurring birds in the wild state in the European territory of the Member States to which the Treaty applies by setting out rules for their protection, management and control.
Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora, Habitats Directive.	This Directive, known as the Habitats Directive, is intended to help maintain or improve biodiversity in the MSs by defining a common framework for the conservation of wild plants and animals and of habitats of Community interest.
Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy. Water Framework Directive.	This Directive seeks to protect and improve water quality.
Directive 2006/118/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on the protection of groundwater against pollution and deterioration.	Provides measures to prevent and control groundwater pollution has been required by the Water Framework Directive.
Directive 2020/2184 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2020 on the quality of water intended for human consumption (recast). Replacing Council Directive 98/83/EC of 3 November 1998 on the quality of water intended for human consumption. Drinking Water Directive.	The Directive applies to all water intended for human consumption apart from natural mineral waters and waters which are medicinal products. Member States shall take all measures necessary to ensure that regular monitoring of the quality of water intended for human consumption is carried out.

EU legislation	EU legislation - scope
Directive 2007/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on the assessment and management of flood risks. Floods Directive.	This Directive aims to establish a framework for measures to reduce the risk of floods in the EU by assessing the risk of flooding in river basins and coastal regions, mapping out areas that are prone to significant floods and drawing up flood-risk management plans based on close cooperation between the EU countries.
Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives (Text with EEA relevance). Waste Framework Directive.	Waste in general, waste hierarchy, rules on by-products and end-of-waste status, permits and registrations, lists, waste management plans, public participation, inspections, record keeping, enforcement and penalties, Comitology, hazardous waste characterization.
Directive 2004/107/EC of the European Parliament and of the Council of 15 December 2004 relating to arsenic, cadmium, mercury, nickel and polycyclic aromatic hydrocarbons in ambient air.	The Directive may be relevant at permitting of extraction and post-extraction phases of sulphidic ore mining sites.
Regulation (EC) No 166/2006 of the European Parliament and of the Council of 18 January 2006 concerning the establishment of a European Pollutant Release and Transfer Register and amending Council Directives 91/689/EEC and 96/61/EC (Text with EEA relevance).	The register contains information on releases of pollutants to air, water and land, as well as off-site transfers of pollutants present in waste-water and waste.
2006/61/EC: Council Decision of 2 December 2005 on the conclusion, on behalf of the European Community, of the UN-ECE Protocol on Pollutant Release and Transfer Registers.	This Council Decision declares the approval of the UN-ECE Protocol on Pollutant Release and Transfer Registers (PRTR) on behalf of the European Community. The detailed rules on introduction of the European PRTR is set by the 166/2006 (EC) Regulation.
PRTR is an environmental database or inventory of potentially harmful releases of environmental media. It shall be reported periodically, considering that to which media and quantity of the pollution has been released.	
2000/532/EC: Commission Decision of 3 May 2000 replacing Decision 94/3/EC establishing a list of wastes pursuant to Art. 1(a) of Council Directive 75/442/EEC on waste and Council Decision 94/904/EC establishing a list of hazardous waste pursuant to Art. 1(4) of Council Directive 91/689/EEC on hazardous waste.	Relevant for all waste streams.

EU legislation	EU legislation - scope
2009/337/EC: Commission Decision of 20 April 2009 on the definition of the criteria for the classification of waste facilities in accordance with Annex III of Directive 2006/21/EC of the European Parliament and of the Council concerning the management of waste from extractive industries. [Also under Extractive waste management above].	Scope as in Directive 2006/21/EC
Proposal for a Regulation on batteries and waste batteries COM(2020) 798/3 2020/353 (COD).	This Regulation establishes requirements on sustainability, safety, labelling and information to allow the placing on the market or putting into service of batteries, as well as requirements for the collection, treatment and recycling of waste batteries.

Fotnoter

¹ COM(2019) 640 final.

² Kommissionens expertgrupp.

³ COM(2020) 102 final.

⁴ COM(2021) 350 final.

⁵ COM(2020) 98 final.

⁶ COM(2020) 474.

⁷ Meddelande COM(2008) 699 final. I detta initiativ anges att råvaror är avgörande för om de moderna samhällena ska kunna fungera och att tillgång till mineralråvaror till rimliga priser är nödvändigt för att ekonomin ska fungera. Strategin i råvaruinitiativet ska minska de industriella värdekedjornas beroende av råvaror som inte är energitillgångar och öka välfärden genom att diversifiera inköpen av primära råvaror från länder utanför EU, stärka de inhemska inköpen och öka tillgången till sekundära råvaror genom resurseffektivitet och cirkularitet.

⁸ COM(2020) 798/3 2020/353 (COD).

⁹ I bilagan finns en översikt över EU:s tillämpliga hållbarhetslagstiftning. Den fullständiga rättsliga ramen för mineralutvinning och tillståndsförfaranden för prospektering och utvinning i EU återfinns i MinLEX-studien. Regelbundna uppdateringar av MinLEX-studien/regelverket finns i informationssystemet för råvaror (RMIS, Raw Materials Information System).

¹⁰ Inklusive Towards Sustainable Mining (TSM), Initiative for Responsible Mining Assurance (IRMA).

¹¹ Principerna för hållbara råvaror i EU omfattar inte ytterligare faser i råvarornas livscykel (raffinering, ytterligare bearbetning, tillverkning osv.), smältverk (som kan vara en del av en gruva) eller cement- eller kalkproduktion. Sekundära råvaror från bygg- och rinvingsavfallsflöden ingår inte i tillämpningsområdet.

¹² 2006/21/EG.

¹³ Detta stöder mål 16 för hållbar utveckling, "Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkravande på alla nivåer", och mål 11 för hållbar utveckling, "Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara".

¹⁴ Detta stöder mål 8 för hållbar utveckling, "Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla".

¹⁵ Detta stöder mål 12 för hållbar utveckling, "Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster", mål 8 för hållbar utveckling, "Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekono-

misk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla" och mål 9 för hållbar utveckling, "Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation".

¹⁶ Detta stöder mål 8 för hållbar utveckling, "Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla", mål 9 för hållbar utveckling, "Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation", och mål 12 för hållbar utveckling, "Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster".

¹⁷ I överensstämmelse med EU:s industristrategi och EU:s digitala strategi.

¹⁸ Detta stöder mål 16 för hållbar utveckling, "Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkravande på alla nivåer".

¹⁹ Med hävnisning till EU-initiativ och internationellt godtagna initiativ såsom principerna för initiativet för öppenhet i utvinningsindustrin (ETI) eller OECD:s vägledning om tillbörlig aktksamhet för ansvarsfulla leveranskedjor för mineraler (OECD:s vägledning) från konfliktdrabbade områden och högriskområden.

²⁰ Detta stöder mål 6 för hållbar utveckling, "Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla", mål 12 för hållbar utveckling, "Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster" och mål 15 för hållbar utveckling, "Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrinda tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald".

²¹ Detta stöder mål 15 för hållbar utveckling, "Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrinda tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald".

²² Se det vägledande dokumentet *Non-energy mineral extraction and Natura 2000*.

²³ Detta stöder mål 13 för hållbar utveckling, "Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser".

²⁴ På grund av råvarornas fysiska begränsningar krävs det dock en kontinuerlig tillförsel av primära råvaror i cykeln.

²⁵ Detta stöder mål 12 för hållbar utveckling, "Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster".

Kontakta EU

Personligt besök

Det finns hundratals Europa direkt-kontor i hela EU. Hitta ditt närmaste kontor på https://europa.eu/european-union/contact_sv

Ring eller mejla

Europa direkt svarar på dina frågor om EU. Kontakta tjänsten på något av följande sätt:

- Ring det avgiftsfria telefonnumret 00 800 6 7 8 9 10 11 (en del operatörer kan ta betalt för samtalet).
- Ring telefonnumret +32 22999696.
- Fyll i kontaktformuläret på sidan https://europa.eu/european-union/contact_sv

Information om EU

På nätet

På Europa-portalen finns det information om EU på alla officiella EU-språk:
https://europa.eu/european-union/index_sv

EU-publikationer

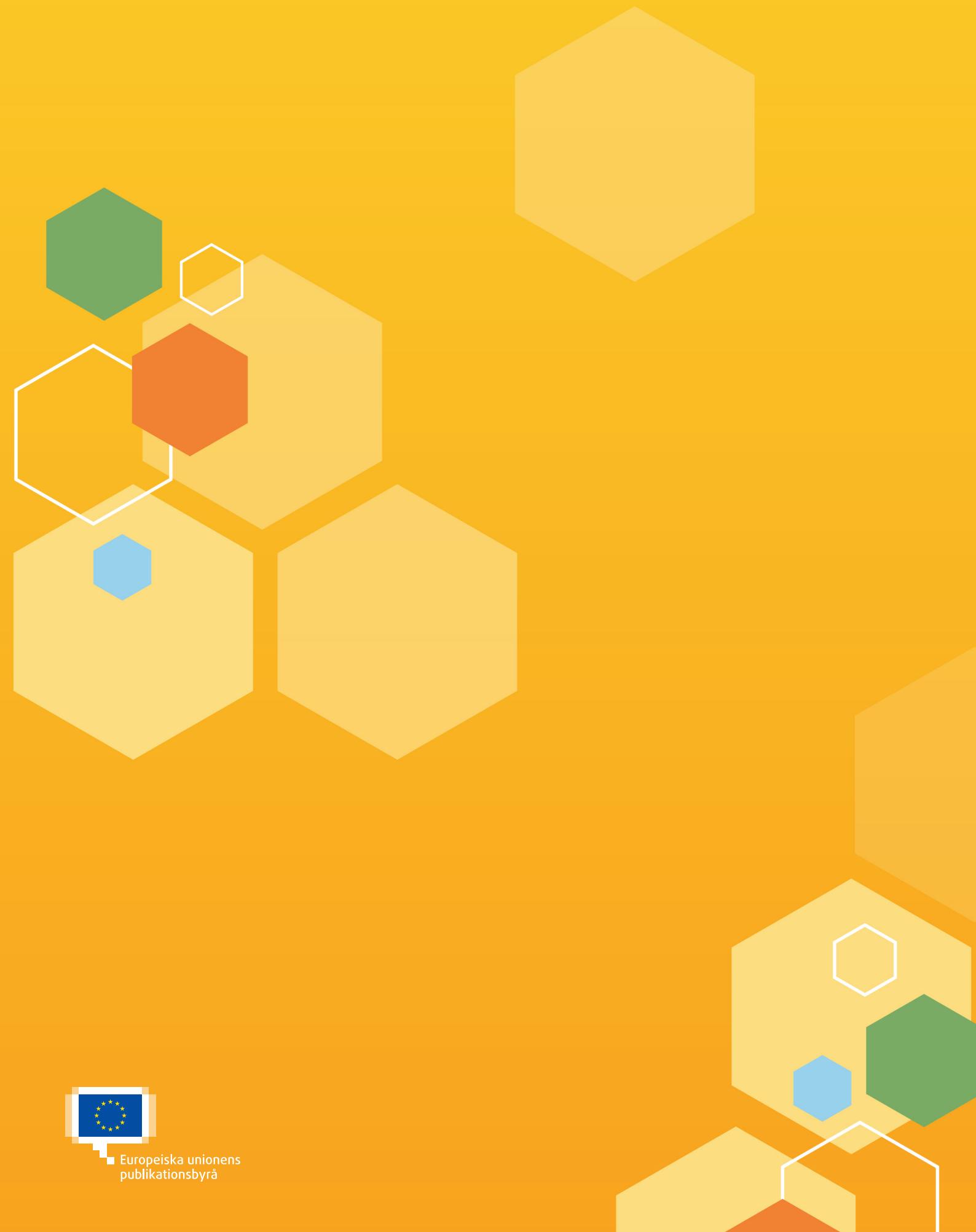
Du kan ladda ner eller beställa EU-publikationer på <https://op.europa.eu/en/publications>. Om du behöver flera exemplar av en kostnadsfri publikation kan du kontakta Europa direkt eller ditt lokala informationskontor (se https://europa.eu/european-union/contact_sv).

EU-lagstiftning och därmed sammanhängande handlingar

Tillgång till rättsinformation från EU, inbegripet all EU-lagstiftning sedan 1951 på samtliga officiella språk, ges via EUR-Lex: <https://eur-lex.europa.eu>

Öppna data från EU

På EU:s portal för öppna data (<https://data.europa.eu/sv>) finns dataserier från EU. De får laddas ned och användas fritt för kommersiella och andra ändamål.

Europeiska unionens
publikationsbyrå